

Asia: VN/36693/2023

Lausuntopyyntö Suomen kyberturvallisuusstrategiasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tietosuojavaltuutettu kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston periaatepäätöksestä Suomen kyberturvallisuusstrategiasta vuosille 2024-2035.

Esitetty kyberturvallisuusstrategia on laaja ja sisältää kattavan katsauksen julkisten ja yksityisten toimijoiden rooleihin ja panostukseen yhteiskunnan turvaamiseksi kyberuhilta. Strategiassa vaikuttaisi korostuvan kyberuhkien torjunta keskittymällä erityisesti kyberuhkien ennaltaehkäisyyn, yhteisen tilannekuvan muodostamiseen ja ylläpitoon sekä viranomaisten välisen tietojenvaihdon sujuvoittamiseen ja riittävään resursoimiseen. Myös kyberturvallisuuteen liittyvän elinkeinotoiminnan tukeminen ja kehittäminen sekä toisaalta kansalaisten aktivointi on huomioitu strategiassa.

Strategiassa ei mainita lainkaan tietosuojaa. Tietosuojavaltuutettu pitää tätä merkittävänä puutteena.

Tietosuojalainsäädännön henkilötietojen suojaamiselle asettamien velvoitteiden, kuten tietojen käsittelyn huolellisen minimoinnin, kattava ja laaja-alainen noudattaminen vähentää olennaisesti ehkäisy- ja torjuntatoimet läpäisseiden kyberhyökkäysten seuraamuksia, jotka merkittävien kustannusten lisäksi saattavat aiheuttaa myös korvaamatonta vahinkoa suojattaville kohteille esimerkiksi tietojen tuhoutuessa tai vuotaessa korjauskeinojen ulottumattomiin. Erityisesti uusien teknologioiden hyödyntämisessä on erityisen tärkeää huomioida keskeisten tietosuojaperiaatteiden noudattaminen jo palvelujen suunnitteluvaiheessa, jottei tietovarantoja altisteta tarpeettomasti kyberuhille.

Kyberuhista toipuminen ja kyberpoikkeamien sietokyky näyttäisi yleisemminkin jäävän strategiassa, ja sen kehittämisehdotuksissa, vähemmälle huomiolle ja tätä osaa kyberhäiriötilanteiden hallinnasta tulisikin huomioida strategiassa ja etenkin sitä seuraavassa toimeenpanosuunnitelmassa laajemmin.

Tietosuojavaltuutettu kannattaa strategiassa painokkaasti esitettyä viranomaisten, yksityisten sekä kansalaisyhteiskunnan yhteistoiminnan kehittämistä viranomaisten rooleja, vastuita ja yhteistyörakenteita kehittämällä ja selkeyttämällä; viranomaisten välisestä koordinaatiosta ja yhteistoiminnasta kybertoimintaympäristössä tulisi säätää nykyistä selkeämmin ja erilaisia normeja,

standardeja ja suosituksia koota yhteen selkeämmiksi vaatimuskokoelmiksi. Esimerkiksi poikkeamahavainnoista ilmoittaminen koetaan nykyisellään laajasti hankalaksi, kun ilmoituksia tulee lainsäädännön velvoittamana tehdä usealle eri viranomaiselle eri ilmoituskanavia käyttäen näiden tarkastellessa tapahtumia hieman eri tarkastelunäkökulmasta. Yhteinen keskitetty kansallinen ilmoituspiste voisikin merkittävästi madaltaa kynnystä kybernäkökulmasta merkittävien havaintojen ilmoittamiseen erityisesti kansalaisrajapinnasta, jossa havaintojen analysointiin ja raportointiin ei useinkaan löydy ennalta laadittuja prosesseja.

Strategiassa muistutetaan yleisestä kyberhygienian eli hyvien tietoturvakäytänteiden oppimisen ja noudattamisen tärkeydestä osana jokaisen yksilön kansalaisvastuuta. Meidän jokaisen digiosaamisen ja -resurssien kehittäminen onkin tietoyhteiskunnan kannalta äärimmäisen tärkeää ja valtava sivistysaaste. Tietosuojavaltuutettu muistuttaa kuitenkin, että vaikka meidän tietojemme turva on meidän kaikkien yhteinen asia, kansalaisilla on palvelujen loppukäyttäjinä usein vähäiset mahdollisuudet vaikuttaa omien tietojensa käsittelyn turvallisuuteen erilaisissa julkisen- ja yksityisen sektorin digipalveluissa. Keskeisin vastuu tietojen suojaamisesta ja altistamisesta kyberuhille on palveluista vastaavalla toimijalla - rekisterinpitäjällä.

Karppinen Lauri
Tietosuojavaltuutetun toimisto